

1. Щербан Р.М. Інформаційне обслуговування людей з обмеженими можливостями [Електронний ресурс] / — Режим доступу: <http://libr.rv.ua/index.php?name=Pages&op=page&pid=25>.
2. Литвин А.В. Бібліотечно-інформаційне забезпечення користувачів з вадами зору в Україні (XX ст.): Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.08 / Литвин Аеліта Василівна; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. — К., 2006.—18 с.
3. Ельфирова Г. Электронные ресурсы в обслуживании инвалидов по зрению / Г. Ельфирова // Библиотека. — 2006. — № 5. — С. 46–48.
4. Коновалова М. Перед Интернетом все равны / М. Коновалова // Библиотека. — 2006. — № 4. — С. 43–45.

УДК 004.9+021

Тетяна Стефанович, Сергій Щербовських
Національний університет «Львівська політехніка»
E-mail: stefanovych@lp.edu.ua, shcherbov@lp.edu.ua

ВИКОРИСТАННЯ САМООРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА У БІБЛІОТЕЧНІЙ СПРАВІ

© Тетяна Стефанович, Сергій Щербовських, 2013

Обґрунтовано шляхи підвищення ефективності роботи бібліотек з допомогою буккросингових технологій.

Ключові слова: бібліотечна справа, комп'ютерні технології, буккросинг, суспільство, самоорганізація.

The ways of improving library efficiency based on BookCrossing are suggested.

Keywords: library science, computing, BookCrossing, society, self-organization.

Вступ. Поширення знань є одним з найважливіших пріоритетів суспільства. Основним матеріальним носієм знань залишається книга. Оскільки кількість бажаючих одержати знання значно більша ніж кількість книг, то виникає потреба у бібліотечній справі, яка слугує соціальним механізмом розподілу книг між користувачами. На сьогодні бібліотечною справою опікується держава, створивши та розвиваючи централізовану мережу бібліотек. Такий спосіб організації бібліотечної справи має ряд недоліків:

- неефективна взаємодія користувача із книгою;
- зростання фінансових затрат на зберігання бібліотечних фондів внаслідок лавиноподібного зростання кількості книжок, які видаються;
- інерційність оновлення бібліотечних фондів та їх швидке моральне «старіння»;
- відсутність механізму оцінювання користувачами якості книг;
- низька культура обслуговування, обумовлена незацікавленістю бібліотекаря в результатах своєї роботи.

Подальше фінансове стимулювання і розширення графіку роботи централізованої мережі бібліотек не здатне усунути вказані недоліки, оскільки вони породжені існуючим способом організації бібліотечної справи.

Метою даної публікації є запропонувати альтернативний механізм розподілу книг між користувачами на основі самоорганізації зацікавлених у знаннях людей.

Основна частина. Як доповнення або заміна існуючому механізму розподілу книг пропонується буккросинг. Буккросинг — це організація бібліотечної справи, за якої функції формування, опрацювання, упорядкування і зберігання бібліотечних фондів виконують самі користувачі із використанням Інтернет-технологій. Як бібліотечний фонд буккросингу доцільно використовувати ті книги, які не є раритетними виданнями.

Переваги буккросингу:

- спрощення взаємодії користувача із книгою;
- економія державних коштів, які витрачаються на утримання централізованої мережі бібліотек;
- самостійне користувачами оновлення буккросингового фонду;
- можливість оцінювання книг користувачами.

Передумови ефективного буккросингу:

- наявність технічних можливостей у користувачів;
- наявність центрального сервера з базою даних;
- наявність осіб і організацій, готових передати книги у загальне користування;
- культура читання книг і усвідомлення відповідальності перед суспільством за збереження і передачу знань.

В Україні ці передумови частково виконані. Офіційний сайт буккросингу із доступом до бази даних про книжки і користувачів знаходиться за адресою [1]. На сайті можна:

- зареєструвати книгу, яка вперше передається у загальне користування;
- зареєструвати книгу, взятую з полиці буккросингу;
- вести користувацький облік книг;
- знайти інформацію про доступні на даний час книги;
- знайти інформацію про полиці для зберігання книг.

Для реєстрації нової книги на сайті потрібно ввести інформацію про її назву, авторів, рік видання, ISBN, тематику, а також додати короткий опис і фото обкладинки. Під час реєстрації книга отримує унікальний дванадцятизначний номер (BCID), який потрібно проставити на ній. В подальшому цей номер використовується для ідентифікації книги в базі даних. Зареєстровану книгу слід залишити на одній із полиць буккросингу, вказавши на сайті дату і місце розташування полиці, а також відгук про якість книги.

Для реєстрації книги, взятої з полиці буккросингу, потрібно ввести її BCID та місце, де вона була знайдена. Після цього стане доступною інформація про попередніх користувачів цієї книги та їх відгуки.

На даний час в Україні зареєстровано 385 користувачів, 712 книг, із яких понад 500 знаходяться у вільному доступі (рис. 1).

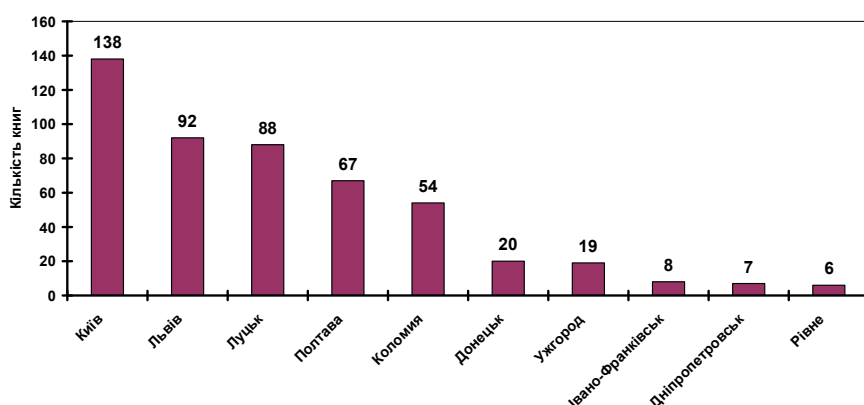

Рис. 1. Статистика доступних книг по Україні

Висновки. Як доповнення або заміна централізованої мережі бібліотек пропонується розподілена мережа буккросингових полиць, функціонування якої підтримується зацікавленими користувачами. Її розвиток забезпечить спрощення взаємодії користувача із книгами, економію державних коштів, які витрачаються на утримання централізованої мережі бібліотек, самостійне оновлення буккросингового фонду користувачами та можливість оцінювання книг користувачами.

Література

1. Буккросинг в Україні Електронний ресурс / Офіційна сторінка. — Режим доступу : <http://bookcrossing.net.ua>.